

MARIA R. PAŁUBSKA

ZACIEŚNIANIE WSPÓŁPRACY INTERPOLU Z INNYMI ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI WOBEC WZROSTU ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO

Charakter przestępczości terrorystycznej, ogarniający wszystkie kontynenty, odcisnął swoje piętno na społeczności międzynarodowej. Wszystkie też podmioty prawa międzynarodowego zrozumiały, że by skutecznie stawić czoła terroryzmowi muszą zjednoczyć siły i wspólnie podejmować działania mające na celu jego likwidację. Do ruchu tego skutecznie włącza się Interpol. Jako organizacja otwarta na wszystkie inicjatywy międzynarodowe nawiązuje i utrzymuje stałe związki z innymi organizacjami międzynarodowymi zarówno o charakterze rządowym, jak i pozarządowym. Z niektórymi wiąże go wieloletnia ścisła współpraca prawnie znormalizowana, która owocuje konkretnymi projektami antyterrorystycznymi, z innymi kontakty są doraźne i nie mają wyraźnych ram prawnych. Wszystkie natomiast stanowią cenny przyczynek dla stworzenia wspólnego frontu przeciwko zagrożeniu, jakie rodzi terroryzm międzynarodowy.

PODSTAWY PRAWNE WSPÓŁPRACY INTERPOLU Z INNYMI ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI

Podstawowym aktem prawnym regulującym stosunki wewnętrzne i zewnętrzne Interpolu jest Statut Organizacji. Relacji Interpolu z innymi organizacjami międzynarodowymi dotyczy artykuł 41 Statutu. Na jego podstawie

Dr MARIA R. PAŁUBSKA – Katedra Prawa Międzynarodowego Publicznego, WZNPiE KUL w Tomaszowie Lubelskim; adres do korespondencji: ul. Lwowska 80, 22-600 Tomaszów Lubelski.

„Organizacja ustanawia stosunki i współpracuje z innymi, międzynarodowymi i pozarządowymi organizacjami międzynarodowymi zawsze, kiedy uzna to za pożądane, ze względu na cele określone w Statucie”¹. Unormowanie to daje bazę do zawierania porozumień o współpracy z poszczególnymi organizacjami, akceptowanymi przez Komitet Wykonawczy Interpolu i podpisanymi następnie przez Sekretarza Generalnego. Artykuł 41 Statutu przewiduje także, że Organizacja będzie mogła, we wszystkich sprawach wchodzących w zakres jej kompetencji, zasięgnąć opinii nierządowych organizacji międzynarodowych oraz rządowych i nierządowych organizacji krajowych².

Natomiast „Komitet Wykonawczy, pod warunkiem uzyskania aprobaty Zgromadzenia Ogólnego, lub w przypadkach nie cierpiących zwłoki Sekretariat Generalny, będzie mógł przyjąć zobowiązania lub funkcję, w ramach swojej działalności i kompetencji, w stosunku do innych instytucji lub organów międzynarodowych lub w związku ze stosowaniem konwencji międzynarodowych”³.

Konieczność jak najszerszej współpracy wszystkich podmiotów prawa międzynarodowego dla wypracowania skutecznych metod zwalczania terroryzmu międzynarodowego uznało i podjęło wiele organizacji. W zależności od ich profilu, formy współpracy z Interpolem przybierać mogą odmienną postać. Szczegółowo zakres ich wspólnych działań regulują poszczególne porozumienia o współpracy, zawierane przez Interpol z każdą z organizacji. Ideą takich umów jest uniknięcie duplikowania wysiłków poszczególnych podmiotów w zwalczaniu przestępczości, zarówno w odniesieniu do zaangażowanego w tym celu personelu, jak i stosowanych procedur, czy systemów komputerowych. Większość porozumień obejmuje wzajemne informowanie się, przeprowadzanie wspólnych szkoleń, uczestnictwo w konferencjach, a w przypadkach bardzo zaawansowanej współpracy, także wymianę personelu i inne wzajemne usługi.

Jakkolwiek wszelkie formy współpracy są bardzo ważne, to wymiana informacji wiąże wszystkie organizacje międzynarodowe. Procedury i warunki dotyczące możliwości korzystania przez inne organizacje z sieci informacyjnej Interpolu oraz z zasobów jego komputerowych baz danych regulowane są przez *Przepisy rządzące dostępem organizacji międzynarodowych do sieci*

¹ Art. 41 Statutu Interpolu, w: W. I g n a c z a k, *Współdziałanie z policjami innych krajów: statut i zasady działania Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnych – Interpol*, Szczytno 1999, s. 24.

² Tamże.

³ Tamże.

telekomunikacyjnej oraz baz danych Interpolu⁴. Przepisy te wraz z *Przepisami o międzynarodowej współpracy policji i wewnętrznej kontroli zbiorów archiwalnych*⁵, *Przepisami o dostępie do baz danych wybranych informacji oraz bezpośrednim dostępie Biur Narodowych do tych baz*⁶, jak również z *Regulacjami dotyczącymi sieci telekomunikacyjnej Interpolu*⁷ stosuje się (analogicznie jak wobec Biur Narodowych Interpolu) także do tych organizacji międzynarodowych, które zawarły odpowiednie porozumienia z Interpolem. Dostęp do sieci telekomunikacyjnej Organizacji służyć ma wymianie informacji z Interpolem lub z każdym innym podmiotem odpowiedzialnym za walkę z międzynarodową przestępczością pospolitą oraz bezpośredniemu dostępowi i możliwości przeszukiwania wszystkich lub tylko niektórych komputerowych baz danych Sekretariatu Generalnego⁸. Obwarowany on jest jednak pewnymi ograniczeniami. Należą do nich m.in. uzyskanie upoważnienia od Zgromadzenia Ogólnego oraz zapewnienia uzyskiwanym informacjom wszystkich gwarantów bezpieczeństwa i poufności, jakie stosuje się w Interpolu. Oprócz wymogów technicznych wymiany informacji z organizacjami międzynarodowymi, warunkiem dostępu do sieci telekomunikacyjnej Interpolu oraz jego baz danych jest też zastrzeżenie, by były one wykorzystywane wyłącznie w celu stosowania prewencji oraz wykonywania przepisów prawa, zgodnie z postanowieniami artykułu 2 i 3 Statutu Organizacji⁹. Te i dalsze przepisy służą zapewnieniu sprawnego przekazywania potrzebnych informacji poprzez rozciągnięcie na wybrane organizacje międzynarodowe struktury informacyjnej Interpolu, wykorzystywanej przez jego państwa członkowskie.

Inne formy współpracy, oprócz udostępnienia organizacjom sieci telekomunikacyjnej Interpolu, podejmowane przez te podmioty w zakresie jednoczenia sił we wspólnej walce przeciwko wszelkim przejawom terroryzmu międzynarodowego, określone są z każdą organizacją indywidualnie.

⁴ *Rules governing access by an intergovernmental organization to the Interpol telecommunications network and databases*, Report 4, AG-2001-RAP-04, *Appendix 1*, the 70th – Session of the ICPO-Interpol General Assembly, Budapest 24th-28th September 2001.

⁵ *Rules on International Police Co-operation and on the Control of Interpol's Archives*, <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/constitution/cooperation/Default.asp>

⁶ *Rules Governing the Database of Selected Information at the ICPO-Interpol General Secretariat and Direct Access by NCBs to that Database*, *Appendix*, <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/constitution/database/default.asp>

⁷ *ICPO-Interpol Telecommunications Regulations, Vade Mecum*, Published by the ICPO-Interpol, General Secretariat, 29.09.1995 r.

⁸ Por. Art. 1, Report 4, AG-2001-RAP-04, *Appendix 1*.

⁹ Por. tamże, art. 2 pkt 3.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJĄ NARODÓW ZJEDNOCZONYCH
I AGENCJAMI WYSPECJALIZOWANYMI ONZ

Najdłużej trwająca ścisła współpraca wiąże Interpol z Organizacją Narodów Zjednoczonych. Nawiązanie współpracy z nowo powstałą organizacją było tematem już pierwszej po II wojnie światowej sesji Zgromadzenia Ogólnego Interpolu w 1946 roku¹⁰. Pierwszym krokiem w tym kierunku było nawiązanie relacji konsultacyjnych, które przez dalszy etap zacieśniania stosunków partnerskich¹¹ przekształciły się w ustanowienie statusu obserwatora Interpolu przy Zgromadzeniu Ogólnym ONZ¹².

Spośród wszystkich organów ONZ najbardziej naturalna współpraca nadal wiąże Interpol z Radą Gospodarczo-Społeczną, która zajmuje się m.in. zagadnieniami zapobiegania i zwalczania przestępczości. W strukturach ONZ można wskazać ponadto inne organy powołane w celu zintensyfikowania działań z zakresu problematyki terroryzmu międzynarodowego. Są to m.in.: Grupa Robocza ds. wypracowania przez Narody Zjednoczone polityki wobec terroryzmu, podległe Radzie Gospodarczej Biuro ds. Środków Odurzających i Przestępczości oraz Sekcja ds. Zapobiegania Terroryzmowi, jak również podległe Radzie Bezpieczeństwa: Komitet Antyterrorystyczny i powołana po 11 września 2001 r. Grupa monitorująca implementację nałożonych przez Radę Bezpieczeństwa sankcji przeciwko Osamie bin Ladenowi, al-Kaidzie oraz Talibom¹³. Zgromadzeniu Ogólnemu ONZ podlegają ponadto Komitet *ad hoc* oraz Grupa Robocza VI Komitetu Zgromadzenia Ogólnego ds. terroryzmu, zajmująca się opracowaniem całościowej konwencji antyterrorystycznej i konwencji o zwalczaniu aktów terroryzmu nuklearnego¹⁴. Współpraca Interpolu z ONZ dotyczy współdziałania z każdym z tych organów. Preambuła do umowy o współpracy¹⁵ z 1997 roku wskazuje także dwa organy ONZ

¹⁰ Por. J. Węgrzyn, *Ewolucja pozycji prawnej Interpolu w stosunkach z ONZ*, „Przebieg Policjny” 57-58(2000), z. 1-2, s. 74.

¹¹ Współpraca pomiędzy Interpolem a ONZ formalnie uznana przez zawarcie z Radą Gospodarczo-Społeczną ONZ 20 maja 1971 r. specjalnej umowy o współpracy; por. tamże, s. 83.

¹² Status ten uzyskał mocą nowo zawartej 8 lipca 1997 r. w Nowym Jorku i rozszerzonej umowy o współpracy, gdzie stroną była już nie Rada Gospodarczo-Społeczna ONZ, ale całe ONZ wraz z jej organami pomocniczymi; por. więcej, tamże, s. 91.

¹³ Por. Schemat organów ONZ zajmujących się problematyką terroryzmu, <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/organyonz.php>

¹⁴ Por. tamże.

¹⁵ Co-operation agreement between the United Nations and the International Criminal

zajmujące się problematyką należącą do kręgu zainteresowań Interpolu. Zalicza do nich: Komisję ds. Zapobiegania Przeszeczności i Wymiaru Sprawiedliwości w Sprawach Karnych, która jest zasadniczym organem kreującym politykę ONZ odnoszącą się do zapobiegania przeszeczności i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, oraz Wydział ds. Zapobiegania Przeszeczności i Wymiaru Sprawiedliwości w Sprawach Karnych, który jako jedyny organ w Sekretariacie Generalnym ONZ odpowiada za powyższe zagadnienia¹⁶.

Zakres współpracy pomiędzy Interpolem a ONZ uwarunkowany jest specyfiką każdej z tych organizacji. Umowa z 1997 roku w artykule 1 określa te „poła współdziałania”. Należy do nich m.in. odpowiadanie na potrzeby społeczności międzynarodowej zarówno w zakresie przeszeczności krajowej, jak i międzynarodowej (art. 1 pkt a); wspomaganie wysiłków państw w zakresie prewencji kryminalnej, zwłaszcza poprzez przeprowadzanie szkoleń policyjnych, czy organizowanie kampanii uświadamiających i ostrzegających społeczeństwa przed pewnymi rodzajami przeszeczności (art. 1 pkt b). Współdziałanie tych dwóch organizacji dotyczyć ma również słuzenia pomocą państwom w wysiłkach, jakie podejmują, by zwalczać działalność zorganizowanych grup przeszecznych, m.in. w sferze przeszeczstw prania pieniędzy, handlu „żywym towarem”, czy też handlu narkotykami (art. 1 pkt c). Zwrócono ponadto uwagę na potrzebę zawierania specjalnych porozumień umożliwiających ustanowienie wspólnych lub połączonych baz komputerowych w celu gromadzenia i analizowania informacji dotyczących prawa karnego (art. 1 pkt f).

Do form podejmowanej współpracy pomiędzy Interpolem i ONZ porozumienie zalicza przeprowadzanie regularnych wzajemnych konsultacji w celu skoordynowania podejmowanych działań, a dla wzmocnienia ich efektywności przewiduje nawet ustanowienie odpowiednich struktur do ich przeprowadzania (art. 2).

Ponadto umowa przewiduje wymianę informacji i dokumentów (art. 3), współpracę fachową (art. 4), jak również wspólne wdrażanie projektów (art. 5) oraz wzajemne reprezentowanie na organizowanych z innymi podmiotami konferencjach międzynarodowych (art. 6).

W praktyce wszystkie te formy współpracy stwarzają duże możliwości podnoszenia skuteczności działań zarówno na polu międzynarodowej legislacji

Police Organization (Interpol), <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/agreement/UN1997.asp>

¹⁶ Por. W ę g r z y n, dz. cyt., s. 91.

antyterrorystycznej ONZ, jak i praktycznej koordynacji pracy policji państw członkowskich Interpolu.

Zagadnienie zacieśniania współpracy z organizacjami międzynarodowymi w sferze walki z terroryzmem oraz zapobiegania katastrofom pochłaniającym wiele istnień ludzkich jest tematem wielu spotkań i konferencji międzynarodowych organizowanych przez Interpol. Jest to metoda współpracy o najszerzym zasięgu. Stała codzienna współpraca polega jednak na ścisłych kontaktach poszczególnych jednostek ONZ i Interpolu, zajmujących się konkretnymi formami przestępczości międzynarodowej. Wydział ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Terroryzmu (PST) Sekretariatu Generalnego Interpolu współpracuje stale z Komitetem ds. Zwalczenia Terroryzmu przy Radzie Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych (*the United Nations Security Council – Counter Terrorism Committee*)¹⁷. W związku z charakterem zjawiska terroryzmu bardzo ważna jest również współpraca pomiędzy organami zajmującymi się związanymi z nim przestępstwami. Stąd też współdziałanie Grupy FOPAC Interpolu zajmującej się przepływem funduszy pochodzących z takiej działalności przestępczej, jak handel narkotykami, terroryzm oraz pranie pieniędzy, z Biurem ds. Kontroli Narkotykowej i Prewencji Kryminalnej Narodów Zjednoczonych (*the United Nations Office of Drug Control and Crime Prevention – UNDCP*). Podjęły one wspólne prace mające na celu stworzenie i rozwinięcie automatycznego kompendium informacyjnego, dotyczącego stanu prawnego i jego wykonywania w tej dziedzinie w poszczególnych krajach¹⁸. Ponadto wspólnie z WCO przeprowadzona została koordynacja techniczna i harmonizacja wymiany danych dotyczących przestępstw narkotykowych pomiędzy tymi trzema organizacjami¹⁹. Pomędzy jednostkami organizowane są również wspólne szkolenia i seminaria.

Kontakty Interpolu w sprawie zwalczania terroryzmu rozszerzają się również na organizacje wyspecjalizowane ONZ. Należą do nich m.in.: Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (IAEA), Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO), Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO), Światowa Organizacja Handlu (WTO), Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO), Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)²⁰, a także Międzynarodowy Związek Telekomunikacji (ITU).

¹⁷ Por. Annual activity report for 2000, s. 9, <http://www.interpol.int>

¹⁸ Por. <http://www.interpol.com/Public/icpo/Guide/intercrime.asp>

¹⁹ Por. Annual activity report for 2000, s. 4.

²⁰ Por. tamże, s. 94.

W sposób oczywisty kierunek prac wszystkich tych organizacji wyznaczony jest przez ich państwa członkowskie, które w większości podejmują współpracę w strukturach nie jednej organizacji międzynarodowej, ale w różnych interesujących je dziedzinach wiążą się z działalnością wielu podmiotów międzynarodowych. Współpracując w ramach Interpolu wpływają na aktywność innych organizacji, łącząc w ten sposób w całościowy system organów wzajemnie się uzupełniających i wspomagających w podejmowanych przez nich pracach na rzecz zwalczania wszelkich przejawów terroryzmu na świecie.

Władze Interpolu nawiązując współpracę z innymi organizacjami wybierają te z nich, których profil odpowiada celom, jakie sobie stawia on sam.

Wieloletnia i ścisła współpraca wiąże Interpol z Organizacją Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (*International Civil Aviation Organization – ICAO*), w tym z jego Komisją ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (*Aviation Security Panel – AVSEC*). Z uwagi na fakt istniejącego już od dawna zagrożenia terrorystycznego dla żeglugi powietrznej, organizacje te pozostawały w stałym kontakcie. Przedmiotem ich wspólnego zainteresowania było opracowanie wszelkich możliwych do zastosowania mechanizmów zarówno prawnych, jak i praktycznych zaleceń, mogących chronić lotnictwo cywilne przed bezprawnymi atakami na samoloty, stosowaniem sabotażu, czy też popełnianiem przestępstw na pokładzie samolotów lub lotniskach²¹. Ich wzajemne relacje sformalizowane zostały porozumieniem (*Memorandum of Understanding with the International Civil Aviation Organization*) zaakceptowanym przez Komitet Wykonawczy ICAO na jego 124 sesji w listopadzie 1999 roku, które weszło w życie z dniem 22 maja 2000 roku²². Dzięki statusowi obserwatora na sesjach Zgromadzenia Ogólnego Interpolu, ICAO jest aktywnym partnerem inicjatyw podejmowanych przez Organizację, m.in. występując jako obserwatorzy, reprezentanci ICAO biorą aktywny udział w obradach sympozjów na temat terroryzmu międzynarodowego, organizowanych corocznie przez Interpol. Na forum tym przedstawiane są przez nich postępy w pracach na rzecz bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego²³ oraz bieżąca sytuacja i grożące mu

²¹ Wyrazem zainteresowania tym problemem i wspólnej troski o bezpieczeństwo żeglugi powietrznej są uchwały podejmowane przez Zgromadzenie Ogólne Interpolu, dotyczące tej tematyki. W latach 1967-1982 przyjętych zostało 11 rezolucji z zakresu bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego.

²² Por. Report 8, AGN/69/RAP/8 – Monitoring of resolutions, the 69th Session of the ICPO – Interpol General Assembly, Rhodes, 2000; por. *Agreements with other International Organizations*; <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgrList.asp>

²³ Por. 14th Symposium on International Terrorism, Colombo, Sri Lanka, 28th-30th September 1999, s. 3; 15th Symposium on international Terrorism, Lyon, 17-18 October 2000, s. 2.

niebezpieczeństwa. Spotkania takie są cennym narzędziem wymiany informacji i poglądów dla praktyków oraz teoretyków, a także dla zainicjowania prac mających na celu opracowanie konkretnych programów antyterrorystycznych, wdrażanych następnie przez poszczególne państwa członkowskie.

Równie ważna współpraca wiąże Interpol z Międzynarodową Organizacją Morską (*International Maritime Organization – IMO*). Mimo iż ataki na statki żeglugi morskiej są zjawiskiem rzadszym, niż na statki i urządzenia lotnicze, zagrożenie wobec nich ciągle wzrasta. Stają się one celem zamachów terrorystycznych²⁴ lub też są wykorzystywane do celów przestępczych. Zagadnienia te są przedmiotem wspólnego działania i konsultacji. Dotyczą kwestii zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi morskiej, przestępczości przeciwko statkom lub przy użyciu ich, np. w handlu narkotykami²⁵. IMO bierze udział jako obserwator w *Sympozjach terrorystycznych* Interpolu. Zakres współpracy i jej przedmiot mają być szczegółowo określone w przygotowywanym do zawarcia porozumieniu²⁶.

Należy również zwrócić uwagę na utrzymywany przez Interpol kontakt z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (*International Atomic Energy Agency – IAEA*) w odniesieniu do handlu materiałami radioaktywnymi oraz substancjami nuklearnymi²⁷. Ze względu na charakter przestępczości terrorystycznej wymiana doświadczeń oraz informacji z zakresu tej dziedziny jest bardzo istotna dla skutecznej prewencji utrzymywanej przez państwa członkowskie Interpolu.

IAEA jest także obserwatorem na organizowanych przez Interpol Sympozjach na temat terroryzmu. W ramach tych spotkań odnawiana jest m.in. strona legislacyjna problematyki zapewnienia bezpieczeństwa przechowywania i obrotu tymi materiałami; zwraca się też uwagę na zasadniczy problem kradzieży materiałów nuklearnych oraz zapobieżenia próbom zdobycia ich przez międzynarodowe grupy przestępcze²⁸. Współpraca z IAEA odbywa się ponadto poprzez organizowane spotkania tematyczne oraz seminaria szkoleniowe. Służą one zebraniu opinii ekspertów, które wykorzystywane są m.in. do opracowania i udoskonalania przewodnika dotyczącego incydentów z zastoso-

²⁴ Por. K. K u b i a k, *Terroryzm morski. Nowe zagrożenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego*, „Sprawy Międzynarodowe” 2002, nr 3, s. 51-71.

²⁵ Por. Report 7, AGN/67/RAP/7 – Application of article 41 of Constitution, the 67th Session of the ICPO – Interpol General Assembly, Cairo 22nd-27th October 1998.

²⁶ Por. tamże.

²⁷ Por. tamże.

²⁸ Por. Symposium on International Terrorism, Lyon, 17-18 October 2000, s. 1.

waniem materiałów radioaktywnych (*Safety Guide, a Response Manual for Nuclear/Radioactive incidents*)²⁹.

Dalsze kwestie pośrednio wiążące się z szeroko pojętą problematyką zwalczania terroryzmu dotyczą uzyskiwania funduszy przez grupy terrorystyczne pochodzące z przestępczości narkotykowej czy kradzieży cennych dzieł sztuki oraz przestępczości związanej z nową technologią, jak przestępstwa cybernetyczne. Zagadnienia te są przedmiotem współpracy Interpolu także ze Światową Organizacją Zdrowia (*World Health Organization – WHO*) oraz Organizacją NZ ds. Edukacji, Nauki i Kultury (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO*). Z UNESCO zawarte zostało i zaaprobowane przez jego Komitet Wykonawczy na 123 sesji w czerwcu 1999 roku porozumienie o współpracy (*Co-operation Agreement with the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*), które weszło w życie 5 października 1999 roku³⁰. Formalne określenie współpracy Interpolu z WHO podobnie jak i IAEA nastąpić ma przez zawarte w niedalekiej przyszłości porozumienia³¹.

Pierwszą z zawartych umów z agencjami wyspecjalizowanymi systemu ONZ było natomiast porozumienie o współpracy z Powszechnym Związkiem Poczтовым (*Co-operation agreement between ICPO – Interpol and the Universal Postal Union – UPU*), które weszło w życie 29 kwietnia 1997 roku³². Głównym celem porozumienia było wzmocnienie współpracy w dziedzinie zwalczania handlu narkotykami, wykrywania bomb przesyłanych drogą pocztową, jak również przestępstw prania pieniędzy przy użyciu instrumentów pocztowych. Umowa przewidywała także współpracę techniczną oraz wzajemne reprezentowanie się na spotkaniach.

WSPÓŁPRACA INTERPOLU Z INNYMI ORGANIZACJAMI MIĘDZYRZĄDOWYMI

Interpol jest bardzo aktywnym podmiotem życia społeczności międzynarodowej. Utrzymuje stałe kontakty także z innymi organizacjami międzyrządowymi, które do kręgu swoich zainteresowań zaliczają walkę z międzynarodowo-

²⁹ Por. Report 14, AGN/69/RAP/14.

³⁰ Por. <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgrList.asp>

³¹ Por. Report 7, AGN/67/RAP/7.

³² Por. <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgrList.asp>

wym terroryzmem, jego finansowaniem oraz wszelkimi innymi formami przestępczości międzynarodowej, która stanowi niejako zaplecze głównej działalności organizacji terrorystycznych lub jest z nią ściśle związana. Zaliczają się do nich m.in. Rada Europy, Europol, Światowa Organizacja Celną (WCO), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Sekretariat Wspólnoty Narodów (CS), a także Organizacja Państw Amerykańskich (OAS) i Organizacja Jedności Afrykańskiej (OAU). Skuteczność działań mających na celu niedopuszczanie do popełniania przestępstw o charakterze terrorystycznym wymaga szerokiego zaangażowania wszystkich instytucji. Oprócz wymienionych powyżej Interpol nawiązuje współpracę także z wieloma innymi³³ organizacjami, z którymi utrzymuje kontakty dotyczące różnych aspektów zwalczania tej przestępczości. Oferuje im także pełną współpracę w zakresie przekazywania informacji, czy dokonywania analizy kryminalnej.

Znormalizowanie współpracy z Radą Europy datuje się na luty 1960 roku, kiedy to nastąpiło podpisanie umowy (*Agreement between the Secretariat General of the Council of Europe and the General Secretariat of the ICPO – Interpol*). Umocniła ona wcześniejsze ustalenia odnośnie do wymiany informacji pomiędzy tymi dwoma organizacjami, wzajemnych konsultacji i reprezentacji Interpolu na zebraniach Komitetu Ekspertów zwoływanych przez Radę Europy. Porozumienie to obejmowało także współpracę techniczną oraz przewidywało obecność swoich obserwatorów na spotkaniach organizowanych przez którąś z nich³⁴. Przedmiotem wzajemnych kontaktów jest zagadnienie przestępczości kryminalnej, zgodnie z profilem Interpolu, w tym w ostatnich latach z naciskiem na problematykę terrorystyczną, ale także przygotowywanie i wzajemne konsultacje co do projektów konwencji europejskich z tej dziedziny, m.in. biuro prawne Interpolu angażowane jest do sporządzania swoich ekspertyz dotyczących projektów konwencji międzynarodowych, np. do projektu *Konwencji o przestępczości cybernetycznej (draft Convention against cybercrime)* oraz Drugiego Protokołu do *Europejskiej Konwencji na temat wzajemnej pomocy w sprawach kryminalnych (Second Protocol of the*

³³ Do organizacji, z którymi proces zawierania porozumienia zbliża się ku końcowi, należą m.in. Wschodnio-Afrykańska Komisja (East African Commission – EAC), Wspólnota Rozwoju Południowo-Afrykańskiego (*Southern African Development Community – SADC*), Karaibska Rada ds. Celnych (*Caribbean Customs Law Enforcement Council – CCLEC*); por. Report 8, AGN/69/RAP/8 – *Monitoring of resolutions*; oraz z Południowo-Wschodnią Europejską Inicjatywą Współpracy (*Southeast European Co-operation Initiative – SECI*) porozumienie takie Interpol zawarł w r. 2002; por. *Annual activity report for 2002*, s. 12.

³⁴ Por. <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgrList.asp>

European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters)³⁵. Ścisły związek obu organizacji widać także w zapisach wielu konwencji europejskich, opracowywanych przez Radę Europy, które przewidują wykorzystywanie kanałów telekomunikacyjnych Interpolu do przesyłania dokumentów sądowych przez państwa strony tych konwencji³⁶. Przejawem wiążącej te organizacje współpracy jest ponadto udział reprezentantów Interpolu w pracach utworzonej przez Radę Europy Multidyscyplinarnej grupy ds. Terroryzmu (*Multidisciplinary Group on Terrorism – GMT*)³⁷.

Innym z ważnych partnerów Interpolu w organizowaniu efektywnego współdziałania na rzecz walki z międzynarodowym terroryzmem jest Europejskie Biuro Policji (*European Police Office*) – Europol. Utworzone w celu realizacji postanowień Traktatu o Unii Europejskiej miało za zadanie zapobieganie i zwalczanie poważnej przestępczości międzynarodowej poprzez ułatwianie wymiany informacji oraz promowanie ścisłej współpracy służb policyjnych³⁸. Od 1 stycznia 1999 roku nastąpiła zmiana jego charakteru³⁹ obejmując swoim działaniem również problematykę przestępczości terrorystycznej. Zajmuje się ono ponadto łączącymi się z terroryzmem przemytem narkotyków oraz substancji radioaktywnych i nuklearnych, siatką nielegalnej imigracji, handlem „żywym towarem”, czy też przestępstwami prania pieniędzy.

Z uwagi na charakter policyjny obu organizacji ich współpraca oraz potrzeba wzajemnego wspierania dla dobra policji państw członkowskich jest naturalna. Po raz pierwszy kwestię zawarcia porozumienia o współpracy z Europolem podniesiono na odbywającej się w Kairze sesji Zgromadzenia Ogólnego Interpolu w 1998 roku. Negocjacje trwały do 2001 roku, gdy Zgromadzenie Ogólne przyjęło rezolucję⁴⁰ aprobowującą *Porozumienie o Współpracy* i przekazało do podpisu Sekretarzowi Generalnemu Interpolu.

Z uwagi na podobieństwa obu organizacji, podejmowane przez nie działania mogłyby się pokrywać. Dlatego też celem zawartego porozumienia miało

³⁵ Por. Annual activity report for 1999, s. 14.

³⁶ Por. Interpol. Informacj ogólne, Legionowo 1998, s. 58.

³⁷ Por. Annual activity report for 2002, s. 12.

³⁸ Por. więcej M. K n a p, *Europol – międzynarodowa współpraca policyjna*, „Unia Europejska” 2000, nr 2, s. 171; P. R a k o w s k i, *Zapobieganie terroryzmowi i jego zwalczanie w dorobku prawnym Unii Europejskiej*, „Przegląd Prawa Europejskiego” 7(2000), s. 30-31.

³⁹ Por. R a k o w s k i, dz. cyt., s. 30.

⁴⁰ Resolution No AG-2001-RES-7 - Co-operation Agreement with Europol, the 70th Session of the ICPO – Interpol General Assembly, Budapest, 24th-28th September 2001.

być m.in. uniknięcie duplikowania roli Interpolu przez Europol, ich wysiłków, a także naświetlenie dziedzin wspólnych, które mogłyby się stać przedmiotem współdziałania w ramach kompetencji każdej ze stron. Współpraca pomiędzy Interpolem a Europolem obejmuje zatem wymianę informacji operacyjnych, strategicznych i technicznych⁴¹, koordynację swoich aktywności przez podejmowanie wspólnych projektów, m.in. analitycznych, których celem jest osiągnięcie jak największej kompatybilności stosowanych metod obu organizacji. Założeniem porozumienia było także utrzymywanie stałych kontaktów ułatwiających wymianę doświadczeń, poglądów oraz przeprowadzanie co najmniej raz do roku konsultacji pomiędzy stronami na temat ich programów działań. Nastąpiła ponadto wymiana oficerów łącznikowych, których uprawnienia i obowiązki określa szczegółowo *Memorandum of Understanding*. Ważnym aspektem kontaktów z Europolem są wspólnie przeprowadzane kursy szkoleniowe, seminaria, inicjowanie badań naukowych, a także organizowanie i wzajemne uczestnictwo w konferencjach na temat zagadnień terrorystycznych. Europol bierze udział w przeprowadzanym co roku przez Sekretariat Generalny Interpolu sympozjum na temat terroryzmu międzynarodowego w funkcji obserwatora. Stale też współpracuje z Wydziałem ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Terroryzmu w Sekretariacie Generalnym Interpolu.

Wszystkie te formy współpracy są jednym z podstawowych czynników warunkujących wzmocnienie skuteczności działań organów ścigania na arenie międzynarodowej. Celem ostatecznym bowiem zacieśniania współpracy pomiędzy Europolem i Interpolem jest przekazanie policjom ich państw członkowskich dodatkowych instrumentów liczących się również w prewencji i zwalczaniu terroryzmu międzynarodowego oraz zacieśnianie współpracy pomiędzy samymi tymi państwami. O rzeczywistej chęci podnoszenia także w przyszłości tego rodzaju aktywności świadczyć może wypowiedź przedstawiciela Europolu, wygłoszona na sympozjum Interpolu na temat terroryzmu, że Europol nie stanowi konkurencji dla Interpolu, ale chce z nim ściśle współpracować na rzecz zwalczania przestępczości, a zwłaszcza terroryzmu międzynarodowego⁴².

Sformalizowane kontakty wiążą Interpol także ze Światową Organizacją Celną (*World Customs Organization – WCO*). Służą one zapewnieniu szerszej

⁴¹ Szczegółową procedurę oraz warunki przesyłania informacji zawiera Report 9, AG-2001-RAP-09- Co-operation agreement between Interpol and Europol, the 70th Session of the ICPO – Interpol General Assembly, Budapest 2001.

⁴² Por. 15th Symposium on International Terrorism, Lyon, 17-18 October 2000, TE/CONF/2000, p. 6.

współpracy policji oraz funkcjonariuszy urzędów celnych, również w odniesieniu do tych dziedzin, które mogą się wiązać z działalnością terrorystyczną. Porozumienie pomiędzy Interpolem a WCO (*Memorandum of Understanding with the World Customs Organisation*) zostało podpisane w siedzibie Interpolu w Lyonie 9 listopada 1998 roku⁴³. Przewiduje ono prowadzenie ścisłej współpracy pomiędzy Interpolem a WCO w odniesieniu do takich form przestępczości, jak handel bronią i narkotykami oraz składnikami technicznymi, pranie pieniędzy, handel „żywym towarem”, czy też wytwarzanie sfałszowanych, podrabianych dokumentów tożsamości oraz dokumentów podróży. Wszystkie te formy wiążą się z przestępczą działalnością organizacji terrorystycznych, dlatego też współpraca Interpolu w tych dziedzinach jest tak ważna. WCO stale przesyła do Interpolu informacje na temat dokonanych konfiskat narkotyków – ustaloną przez obie organizacje drogą – *Interpol/WCO Balkan Route Information System*. Interpol otrzymuje dane dotyczące światowego przemytu narkotyków również z wykorzystaniem *WCO/Interpol/UNDCP Drug Data Sharing Program*. Szacuje się, że około 70% tych informacji pochodzi od służb celnych⁴⁴. Innym przykładem łączenia sił i realizowania wspólnych celów jest Projekt *Andes*, mający na celu zwalczanie nielegalnego handlu składnikami chemicznymi, odbywający się w państwach Ameryki Południowej, Argentynie, Boliwii, Chile, Kolumbii oraz Peru. Przy jego realizacji po raz pierwszy w tym regionie ściśle współpracowały policje i służby celne, wykorzystując bazy danych obu organizacji dla uzyskania informacji dotyczących danych osobników⁴⁵. Ponadto WCO stale współpracuje z Wydziałem ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Terroryzmu Interpolu.

Z uwagi na charakter przestępczości terrorystycznej niewątpliwie im więcej podmiotów jest zaangażowanych w program jego zwalczania, tym większa jest jego skuteczność. Dlatego oprócz przedstawionych powyżej kontaktów Interpolu z innymi organizacjami wskazać należy również na współpracę z Sekretariatem Wspólnoty Narodów (*Commonwealth Secretariat*) odnoszącą się do zagadnień współpracy policyjno-sądowej, a także z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organization for Economic Co-operation and Development – OECD*) w odniesieniu do przestępczości ekonomicznej. Porozumienia z nimi są w przygotowaniu⁴⁶.

⁴³ Por. <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgrList.asp>

⁴⁴ Por. Report No 11, AG-2001-RAP-11-Co-operation with WCO (World Custom Organisation), 70th Session of the ICPO-Interpol General Assembly, Budapest 2001.

⁴⁵ Por. Annual activity report for 2002, s. 5.

⁴⁶ Por. Report No 7, AGN/67/RAP/7 – Application of art. 41 Constitution.

Ponadto Interpol zawarł porozumienie (*Memorandum of Understanding Co-operation Agreement with the Organization of American States*) także z Organizacją Państw Amerykańskich (*Organization of American States – OAS*), zaakceptowane na 125 sesji Komitetu Wykonawczego w marcu 2000 roku; weszło ono w życie z dniem 2 maja 2000 roku⁴⁷. Jego celem jest wzmocnienie współpracy pomiędzy organizacjami we wspólnych przestrzeniach ich aktywności, a w szczególności odnoszących się do zwalczania terroryzmu, handlu narkotykami, handlu bronią, przestępstw ekonomicznych, kradzieży dóbr kultury oraz przestępstw przeciwko osobie⁴⁸. OAS występuje ponadto w roli obserwatora przy Interpolu.

Formalna współpraca wiąże Interpol także z Organizacją Jedności Afrykańskiej (*Organization of African Unity – OAU*). Umowa ta (*Memorandum of Understanding with the Organisation of African Unity*) uzyskała aprobatę Komitetu Wykonawczego na jego 124 Sesji w listopadzie 1999 roku⁴⁹. Za cel przyjęto sobie zwalczanie przestępczości w regionie afrykańskim, zwłaszcza przemytu narkotyków oraz prania pieniędzy, a także handlu bronią. Podobnie jak przedstawiciele OAS, także reprezentanci OAU są obserwatorami przy Interpolu.

WSPÓŁPRACA Z MIĘDZYNARODOWYMI ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Na mozaikę współpracujących ze sobą podmiotów międzynarodowych składają się również organizacje pozarządowe. Interpol angażując się w walkę przeciwko terroryzmowi jest otwarty na wszystkie inicjatywy w tym zakresie. Korzysta z dorobku wszystkich organizacji, których działalność określona jest troską o zapewnienie możliwie największego bezpieczeństwa powszechnego. Te rozwinięte kontakty Interpolu służą poszerzeniu zasobów informacyjnych poszczególnych jego państw członkowskich, a dając im do dyspozycji dodatkowe narzędzia prawne, techniczne, czy szkoleniowe, przyczynia się on do poprawienia skuteczności ich organów porządku prawnego w walce z terroryzmem.

⁴⁷ Por. <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgfList.asp>

⁴⁸ Por. tamże.

⁴⁹ Por. tamże.

Wśród tych organizacji można wyróżnić m.in.: Międzynarodowe Towarzystwo Kryminologiczne (*International Society of Criminology*), Międzynarodowe Stowarzyszenie Prawa Karnego (*International Association of Penal Law*), Międzynarodowe Towarzystwo Obrony Społecznej (*International Society of Social Defence*), czy też Międzynarodową Organizację Bezpieczeństwa Bankowości (*International Banking Security Organization*) oraz Międzynarodową Radę Muzealną⁵⁰ (*International Council of Museums – ICOM*)⁵¹.

W zakresie zwalczania bezprawnych aktów przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego Interpol ponadto utrzymuje regularne kontakty z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Transportu Lotniczego (*International Air Transport Association – IATA*), Międzynarodowym Stowarzyszeniem Federacji Pilotów Linii Powietrznych (*International Federation of Air Line Pilots' Associations – IFALPA*) oraz Międzynarodową Radą Portów Lotniczych (*Airports Council International – ACI*).

Wszystkie te organizacje są istotnym elementem współpracy, którą prowadzi Interpol. Ich przedstawiciele, wzajemnie się wspierając, uczestniczą m.in. w spotkaniach organizowanych przez siebie. Interpol wysyła swoją delegację na te spotkania, których tematyka jest powiązana z terrorystyczną przestępczością międzynarodową, a także zaprasza przedstawicieli tych organizacji pozarządowych, np. na doroczne sympozja na temat terroryzmu. Stale uczestniczą w nich jako obserwatorzy przedstawiciele m.in. IATA, IFALPA, ACI, a także Międzynarodowej Organizacji Turystycznej (*World Tourism Organization – WTO*) oraz przedstawiciele Biura ds. Prewencji Terroryzmu Międzynarodowego (*Office for Prevention of International Terrorism – OPIT*).

Obecnie zagrożenie terroryzmem dotknąć może każde państwo, niezależnie od jego położenia geograficznego, ustroju politycznego, czy też od kręgu religijno-cywilizacyjnego, do którego należy. Przedstawiona powyżej współpraca podmiotów prawa międzynarodowego świadczy o tym, że społeczność międzynarodowa właściwie odczytała skalę tego zjawiska i w odpowiedzi podjęła odpowiednie prace. Intensyfikacja współpracy państw skupionych w wielu organizacjach międzynarodowych składa się na obraz świata, który,

⁵⁰ Porozumienie to (Memorandum of Understanding with the International Council of Museums) weszło w życie 11 kwietnia 2000 r. w zakresie zwalczania kradzieży i handlu dobrami kultury. Współpraca obejmować ma wymianę informacji pomiędzy Interpolem a ICOM, współpracę techniczną oraz wzajemną reprezentację na spotkaniach; por. <http://www.interpol.int/Public/ICPO/LegalMaterials/cooperation/AgrList.asp>

⁵¹ Por. Interpol. Informacje..., s. 59; *External relations*, <http://www.interpol.com/Public/icpo/Guide/relations.asp>

nie godząc się na funkcjonowanie w strachu szerzonym przez międzynarodowe ugrupowania przestępcze, podejmuje wszelkie możliwe działania w celu przywrócenia społeczności międzynarodowej poczucia bezpieczeństwa.

LITERATURA

- I g n a c z a k W.: Współdziałanie z policjami innych krajów: statut i zasady działania Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnych – Interpol, Szczytno 1999.
- ICPO-Interpol Telecommunications Regulations, Vade Mecum, Published by the ICPO-Interpol, General Secretariat, 29.09.1995 r.
- K n a p M.: Europol – międzynarodowa współpraca policyjna, „Unia Europejska” 2000, nr 2, s. 171.
- K u b i a k K.: Terroryzm morski. Nowe zagrożenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego, „Sprawy Międzynarodowe” 2002, nr 3.
- R a k o w s k i P.: Zapobieganie terroryzmowi i jego zwalczanie w dorobku prawnym Unii Europejskiej, „Przegląd Prawa Europejskiego” 7(2000).
- Report 7, AGN/67/RAP/7 – Application of article 41 of Constitution, the 67th Session of the ICPO – Interpol General Assembly, Cairo 22nd-27th October 1998.
- Rules governing access by an intergovernmental organization to the Interpol telecommunications network and databases, Report 4, AG-2001-RAP-04, Appendix 1, the 70th – Session of the ICPO-Interpol General Assembly, Budapest 24th-28th September 2001.
- Symposium on International Terrorism, Lyon, 17-18 October 2000.
- Symposium on International Terrorism, Colombo, Sri Lanka, 28th-30th September 1999.
- W ę g r z y n J.: Ewolucja pozycji prawnej Interpolu w stosunkach z ONZ, „Przegląd Policyjny” 57-58(2000), z. 1-2.

ŹRÓDŁA

- Resolution No AG-2001-RES-7 – Co-operation Agreement with Europol, the 70th Session of the ICPO – Interpol General Assembly, Budapest, 24th-28th September 2001.

TIGHTENING UP THE COOPERATION
OF INTERPOL WITH OTHER INTERNATIONAL ORGANIZATIONS
IN THE FACE OF INCREASING TERRORIST MENACE

S u m m a r y

Nowadays the international terrorism is the biggest threat for universal safety which concerns the whole international community. Many international law subjects paid the attention to that fact and it induced them to undertake the proper action in order to unite their power in the fight against this threat.

Interpol, as the international police organization, became an initiator of undertaking closer cooperation with other international organizations of both – governmental and non-governmental character. *The United Nations Organization* is the biggest of them. To them belong also specialized – governmental and non-governmental character. *The United Nations Organization* is organizations of UN, such as *International Atomic Energy Agency – IAEA*, *International Civil Aviation Organization – ICAO*, including its *Aviation Security Panel – AVSEC*, *International Maritime Organization – IMO*, *World Health Organization – WHO*, *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO*.

Moreover, the close cooperation ties *Interpol* with such governmental organizations as: *Council of Europe*, *European Police Office – Europol*, *World Customs Organization – WCO*, *Organization for Economic Co-operation and Development – OECD*, *Commonwealth Secretariat*, and also *Organization of American States – OAS* and *Organization of African Unity – OAU*. That cooperation comes to fruition with numerous anti-terrorist projects which are then realized by every organization within the limits of their statute determined activity profile. There are organized common symposia, consultations or trainings. It is performed between them constant exchange of information, specialized expert's reports and data relating to terrorist criminality.

To the catalogue of above-mentioned governmental organizations it should be added such actively supported the *Interpol's* operations non-governmental organizations, as: *International Society of Criminology*, *International Association of Penal Law*, *International Society of Social Defence*, *International Banking Security Organization*, *International Air Transport Association – IATA*, *International Federation of Air Line Pilots' Associations – IFALPA*, *Airports Council International – ACI*, *World Tourism Organization – WTO* and *Office for Prevention of International Terrorism – OPIT*. They are equally important link in the international cooperation in the fight against terrorism.

Słowa kluczowe: Interpol, terroryzm międzynarodowy, organizacje międzynarodowe.

Key words: Interpol, international terrorism, international organizations.